

CARLEMANY

Carlemany **no va trepitjar mai Girona** però s'ha recordat com una figura important de la història de la ciutat.

S'explica que, quan Carlemany era a Girona, va pujar fins al campanar de la catedral un dia que nevava per gaudir del paisatge de la ciutat nevada. Un cop dalt del campanar, li va caure la seva famosa espasa anomenada Montjoie al bell mig del claustre. **Va manar que els seus soldats busquessin l'espasa** entre la neu que cobria el claustre, però no la van trobar.

El que realment va passar és que l'espasa havia caigut de punta i es va enfonsar terra endins per tanta força com duia. I encara avui continua enfonsant-se més i més, fins que un dia arribarà al centre de la Terra, aquesta es partirà en dues meitats i serà la fi d'aquest món.

QUI HA ESTAT
PROTAGONISTA
DE LA MAJORIA DE
RELATS HISTÒRICS?

DOCUMENTACIÓ

QUINA ÉS LA HISTÒRIA QUE CONEIXEM?

En general hem conegut una història en la qual els homes han estat protagonistes, i en canvi les dones, les seves contribucions i els seus coneixements han quedat ocults durant molts anys.

En la història que coneixem quasi no hi ha hagut representació de dones que hagin fet aportacions al món, i en canvi hi trobem centenars d'homes que sí que ho han fet: polítics, governants, filòsofs, pensadors, artistes i altres protagonistes de la història.

Aquest fet té clares conseqüències:

Les **nens** quasi no tenen referents de dones que hagin estat líders, que hagin realitzat canvis en la societat, o bé no troben plasmats en els llibres de text els pensaments d'aquestes dones.

I els **nens** aprenen que les dones no existeixen en els espais públics.

Per tant, aquesta ocultació del que van aportar les dones a la història té una clara influència en la percepció que tindrem del món.

CONSTRUCCIÓ D'IMAGINARIS

Des de fa uns anys, historiadores i historiadors –que són les persones que estudien el nostre passat– han començat a incorporar una nova tècnica per analitzar la història. Es tracta de la **mirada de gènere**, que és la que té en compte tant homes com dones. S'està descobrint que les dones no van tenir un paper passiu ni insignificant en la història, més aviat al contrari, i s'està treballant per incloure-hi les seves fites i per poder, així, **reescriure la història tal com va succeir**.

Vosaltres també podeu contribuir a aquesta tasca tan important per a la humanitat, començant per analitzar els continguts dels vostres llibres de text. D'aquesta manera veureu com s'han representat dones i homes en els coneixements que es transmeten des de les diferents assignatures.

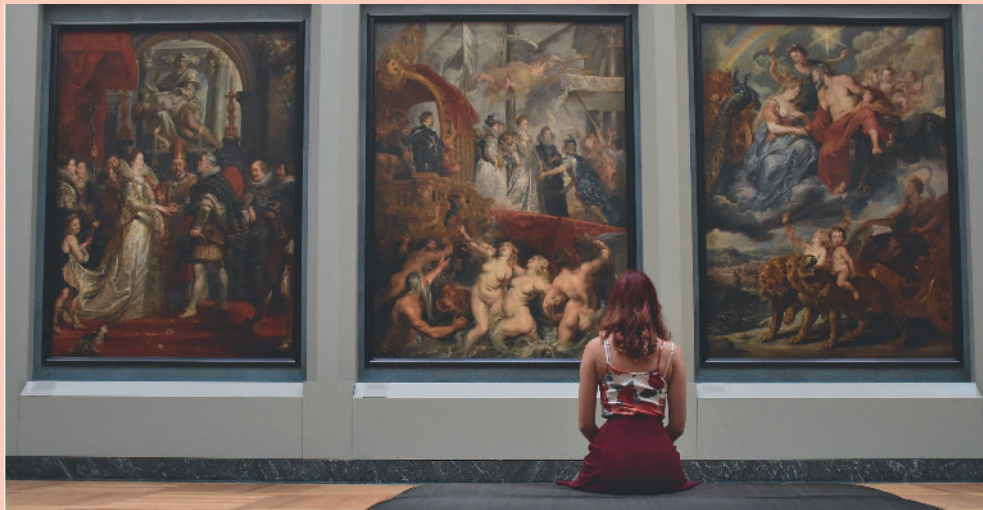

DOCUMENTACIÓ

ELLS BONS I ACTIUS, ELLES BONIQUES I PASSIVES

El crític d'art John Berger (1926) va analitzar com es representaven els personatges masculins i femenins a través de la **història de l'art**. Gràcies a aquest estudi minuciós va descobrir el següent:

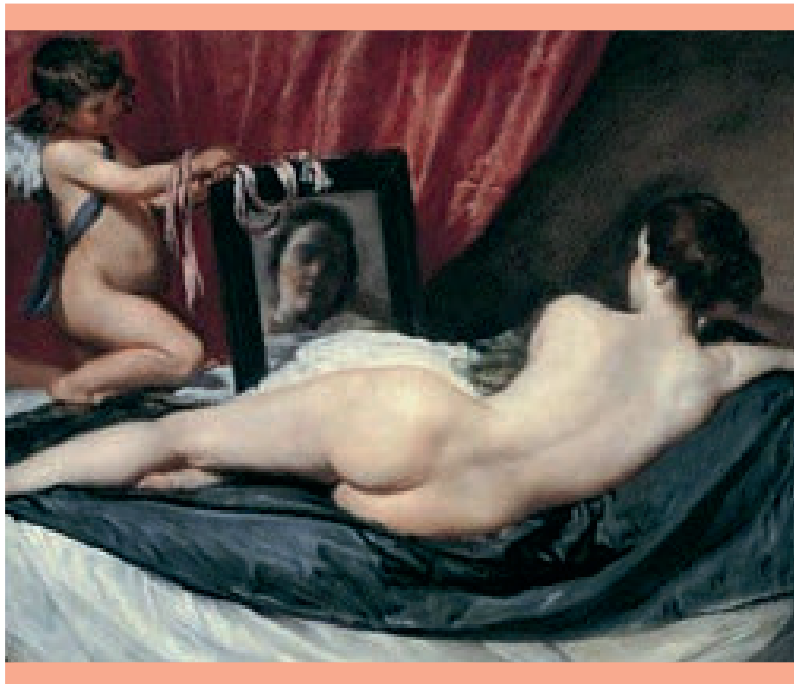
Els han obtingut reconeixement a través de les seves fites, accions, conquestes de territoris, governs, invents, descobriments.

Fixeu-vos en com s'ha construït una llegenda al voltant de la figura i de l'espasa de Carlemany, que gràcies al seu poder podrà partir el món en dos, fet que comportarà la fi d'aquest.

La batalla de Córdoba,
d'Alfred Rethel (1849).

La Venus del mirall,
de Diego Velázquez (1647/1651).

Elles han obtingut reconeixement per la seva relació amb **els homes**, per ser les dones de... pel seu cos o per la seva **bellesa**.

Per tant, Berger va veure que la majoria d'homes són representats amb un rol actiu i la majoria de dones amb un rol passiu, i va deixar reflectida la seva anàlisi amb aquesta frase:

“ Els homes actuen,
les dones apareixen. ”

Aquesta frase explica com han estat **les relacions entre els homes i les dones** i la **diferent projecció que s'ha fet de dones i homes al llarg de la història**.

Ara bé, ens hem parat a pensar què significa valorar les persones en funció de les seves **accions** o bé del seu **cos** i de la seva **aparença**?

DICCIONARI

Cosificar:

.....

.....

.....

Cosificar: Donar valor social a una persona en funció del seu atractiu físic i no tenir en compte les seves aportacions personals o professionals.

SOLUCIONARI

Quan això passa, estem situant les dones en un pla d'inferioritat i les estem valorant com a coses i no com a persones.

És el moment de canviar aquest fet i començar a reconèixer totes les persones en funció del que han aportat.

HO PODEM
CANVIAR?

DOCUMENTACIÓ

COM PODEM IDENTIFICAR UNA IMATGE SEXISTA?

Aquí tens algunes pistes per identificar si una imatge és sexista, és a dir, si valora de manera diferent els homes i les dones.

1

Mostra personatges que compleixen amb els rols de gènere tradicionals. Homes conquerint territoris i dones fent tasques domèstiques.

2

Considera que les dones que tenen èxit a la vida és perquè compleixen els cànons de bellesa.

3

Representa el cos femení com un objecte. Utilitza el cos de la dona mig nu per anunciar una marca d'un producte, etc.

4

Exclou les dones de les decisions més rellevants.

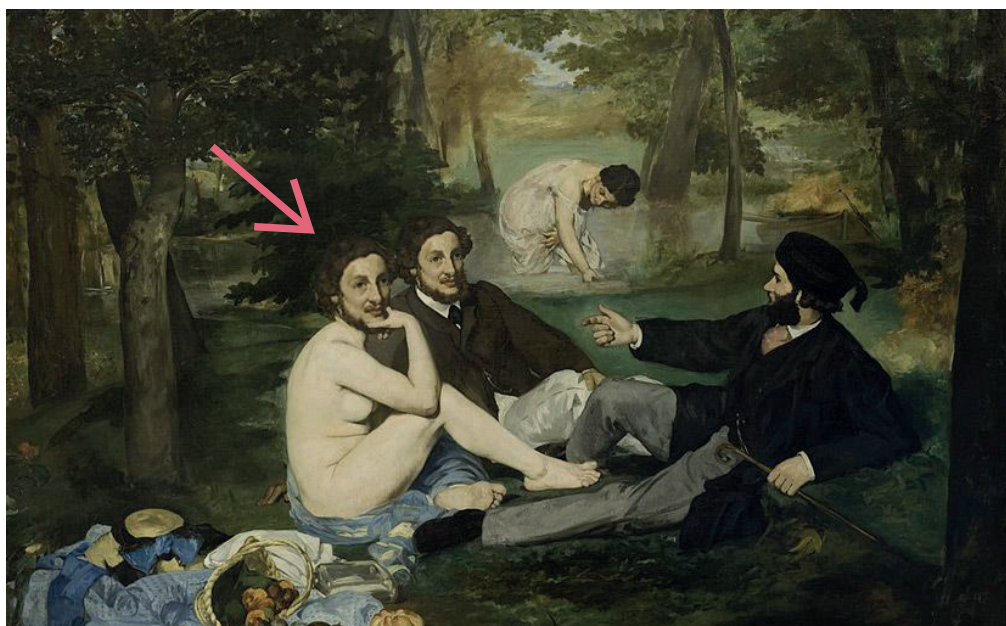
5

Utilitza el cos femení de manera que prioritza els atributs físics per sobre dels intel·lectuals. Un exemple és quan s'enfoca els cos de la dona i no se n'arriba a veure el cap.

 ACTIVITAT GRUPAL

ELLS ACTUEN, ELLES APAREIXEN

Per grups, escolliu una imatge d'una dona nua d'una pintura tradicional i, al seu lloc, poseu-hi un home amb una actitud semblant. Segons John Berger, aquesta imatge ens sobtaria i generaria una mirada incòmoda per les idees preconcebudes que tenim sobre com mirem una dona i un home.

Font: "Esmorzar a l'herba" d'Édouard Manet (1863)

Feu un debat sobre imatges publicitàries o vídeos musicals de Youtube amb mirada de gènere.

OBRA D'ART, ANUNCI O VÍDEO MUSICAL DE YOUTUBE

Quins personatges hi apareixen?

Com són les dones i els homes que hi surten? Responen a estereotips de gènere?

Quines accions fan les dones i els homes que hi apareixen? Compleixen els rols de gènere?

Considereu que és un anunci sexista? Per què?

DOCUMENTACIÓ

En la història dels segles VIII i IX hi ha una figura que ocupa un lloc central: Carlemany.

És descrit com un dels personatges principals en la consolidació i la prosperitat de l'Imperi Carolingi. Va ser rei dels francs, rei dels llombards i emperador d'Occident. Va expandir els regnes francs fins a transformar-los en un imperi, al qual va incorporar gran part de l'Europa occidental i central. Però les conquestes de Carlemany no van acabar aquí: va seguir conquerint Itàlia i va ser coronat Imperator Augustus pel papa Lleó III.

Com podeu veure, es tracta d'un personatge que va acumular molt de **poder**.

Ara bé, us heu parat a pensar mai en el significat d'aquesta paraula?

LUIS BONINO diu que podem entendre el PODER de dues maneres:

La capacitat de controlar i dominar la vida de les altres persones i dels espais (territoris, països, ciutats...).

Qui té aquest tipus de poder pretén dominar el pensament, la sexualitat, l'economia o la capacitat de decidir de les altres persones i pot emprar la violència per aconseguir-ho.

La capacitat de decidir sobre la pròpia vida, cuidant-nos i respectant el que volem i el que no i sabent-ho defensar davant les altres persones sense violència.

DOCUMENTACIÓ

L'escriptora Mary Wollstonecraft (1792) va analitzar les desigualtats entre dones i homes i al seu llibre *Vindicació dels drets de les dones* del 1792 va reivindicar **un poder molt necessari per a elles. No era un poder per aprendre a dominar el món** sinó per dominar quelcom més important: **el poder sobre elles mateixes**. I ho va expressar així:

“ No vull que les dones tinguin poder sobre els homes, sinó sobre elles mateixes. ”

PODER PER:

Sortir a l'espai públic
(carrers, places, universitats, feina, política...).

Moure's sense limitacions del gènere.

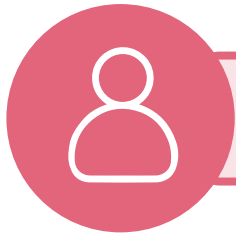
Tenir la capacitat de decidir sobre les pròpies vides i cossos.

Tenir una habitació pròpia on poder llegir, pensar i crear
(Virginia Woolf, escriptora).

Tenir més visibilitat i presència en llocs de decisió.

Poder decidir si volen o no matrimoni.

Poder tenir autoestima i autovaloració positiva d'elles mateixes.

ACTIVITAT INDIVIDUAL

I tu, has pensat en com fas servir el teu poder?

1. Què és per a tu el poder?

.....
.....
.....

2. En quines situacions l'utilitzes?

.....
.....
.....

3. Escriu tres coses importants que hakis fet la darrera setmana:

UNA COSA IMPORTANT	AMB QUI ESTAVES?	COM ET VAS SENTIR?	COM ES VA SENTIR LA PERSONA AMB QUI ESTAVES?

DICCIONARI

Saps què és un superpoder?.....

.....

.....

.....

Un superpoder és tenir la capacitat de parar un moment, mirar enre i reconèixer coses especials que has fet o que t'han passat i que t'han fet sentir bé a tu i a la gent que tens al voltant.

SOLUCIONARI

DOCUMENTACIÓ

QUI TÉ EL PODER?

Al llarg de la història i en la nostra societat –passada i present–, el poder que ha obtingut més reconeixement social no ha estat el que va descriure Mary Wollstonecraft sinó el que va ostentar Carlemany i que correspon a un model que porta per nom **Model hegemònic de masculinitat**.

En general, els homes han estat educats per aprendre a amotllar-se a aquest model, i per tant des de petits han après a complir uns rols determinats:

- ✓ Han d'aprendre a dominar l'espai i els temps.
- ✓ Han de demostrar seguretat i poder.
- ✓ Han d'establir lluites de poder entre iguals a través de batalles, a la feina, a l'esport, als contes, a la política, als patis d'escola...

Quants personatges masculins coneixes que lluitin o que participin d'accions bèl·liques, normalitzant la violència per aconseguir la seva finalitat?

Moltes de les accions d'aquests personatges masculins són maneres de demostrar la seva vàlua per complir aquest model. Com creieu que va aconseguir Carlemany aquest reconeixement social? Penseu que va aconseguir dominar i controlar territoris a través del diàleg, o de la violència?

La majoria de nens no neixen ni violents ni dominants, sinó que són socialment construïts com a tals.

La manera de ser home no ve determinada per la seva naturalesa, sinó per la manera com s'ha socialitzat.

**“Les dones no naixem dones,
arribem a ser-ho.”**

Simone de Beauvoir

Els homes tampoc no neixen homes, sinó que arriben a ser-ho en un tipus de societat que considera que aquests han d'aprendre a exercir determinats rols, com ara saber utilitzar el poder d'una determinada manera: situant-se per damunt de les altres persones. Això no vol dir que tots els nens acabin desenvolupant aquest tipus de poder, però reben una gran quantitat de missatges per tal d'adequar-se a aquest model d'home. Han vist des de petits que la història ha valorat els personatges masculins que tenen rols actius i que han assolit grans fites bèl·liques com a governants, soldats, herois o reis.

És per això que és molt necessària una revisió crítica del model de masculinitat, perquè els nens puguin expressar les seves emocions i es pari d'oferir-los models que promouen la cultura de la violència.

Les persones establim relacions de poder amb altres. De vegades juguem un paper dominant i d'altres adoptem un paper de submissió. És important identificar quan de vegades tractem algunes persones com objectes, sense tenir en compte el que senten.

ACTIVITAT GRUPAL

COSES I PERSONES

Feu dos grups de quatre o cinc alumnes. Un serà el grup de les coses i l'altre el de les persones, i haureu d'escenificar la següent proposta:

“Les coses” no pensen ni senten.

“Les coses” no prenen decisions.

“Les coses” han de fer tot el que digui el grup de “les persones”.

Les persones podran fer tot el vulguin amb “les coses” (dins d'uns límits ètics, és clar!).

Després intercanvieu-vos els papers.

Finalment, compartiu amb el grup-classe com heu viscut aquesta activitat. Podeu fer un mural on cada persona pugui anotar:

ÉS L'HORA
DEL DEBAT!

COMPARTIM-HO!

Quines sensacions, sentiments i emocions he sentit quan m'ha tocat ser “una cosa” i quan m'ha tocat ser “una persona”?

Com ha estat pertànyer al grup de “les persones” i al de “les coses”?

De vegades he tractat una persona com si fos una cosa? A qui? Per què?

Com es pot sentir una persona quan és tractada com una cosa?

Puc modificar alguna actitud que em fa tractar les persones com si fossin coses?

DOCUMENTACIÓ

EL PATRIARCAT

Aquest tipus de poder que pretén establir relacions de dominació cap a les persones és molt típic de les societats patriarcals. Patri... què? El patriarcat.

Encara que sembli una paraula antiga i complicada, és fàcil d'entendre. És un tipus de societat que col·loca els homes per damunt de les dones. És a dir, tots els llocs importants (política, religió, economia, esports...) des d'on es prenen decisions presents i futures són ocupats majoritàriament per homes. I, per tant, les decisions es prenen en funció dels interessos dels homes.

Si mirem al nostre voltant, podem veure que hi ha dones presidentes, dones que dirigeixen negocis i dones que fan esport. Això és molt important, perquè aquests eren espais tradicionalment reservats als homes i ara elles també hi són. Ara bé, encara no vivim en una societat igualitària; no podem confirmar el triomf de tota la societat basant-nos en el triomf d'unes poques dones.

DICCIONARI

Patriarcat:
.....
.....
.....

Patri... què?
Una societat que col·loca els homes en els llocs més importants de poder i decisió com la política, l'economia, la religió, etc.
Aquesta societat utilitza unes ulleres per veure el món que porten per nom androcentrisme.

SOLUCIONARI

DICCIONARI

Androcentrisme:

.....

.....

.....

Andro... què?
L'androcentrisme és una manera de veure el món que situa l'home, els seus interessos i la seva mirada en el centre.

SOLUCIONARI

En altres paraules:

- ✓ Es pren l'home com a mesura de totes les coses.
- ✓ Es considera tot el que és propi del model de masculinitat com a més important.
- ✓ Se silencia i invisibilitza les dones i no es valora el que aporten a la història.

DOCUMENTACIÓ

L'androcentrisme és present en la majoria de cultures del món.

Des de ben petits, es transmet als nens que **han de demostrar que són dignes d'ocupar aquesta posició**, mostrant que **poden mantenir aquest centralitat, que poden imposar-se sobre l'entorn i dominar qualsevol situació**, encara que sigui posant en risc la pròpia vida.

Si mireu amb deteniment, descobrireu qui ocupa majoritàriament tots els espais de la societat.

PARITAT EN EL PODER

Per què és important que les dones estiguin també en els **llocs de poder i decisió**?

Emmeline Pankhurst (segles XVIII-XIX), una de les fundadores del **moviment sufragista** britànic que va lluitar pel **dret a vot de les dones**, va expressar aquesta idea:

“Les injustícies exercides contra les persones que no tenen cap tipus de poder tendeixen a ignorar-se completament.”

Emmeline Pankhurst

Totes les societats estan formades per persones que són diferents entre elles. Cada persona és diferent i singular. Ara bé, si totes i cadascuna de les persones, **en la nostra diversitat, no ocupem els espais en els quals es defineixen** els interessos, les necessitats, les preocupacions o les situacions de desigualtat, **no se'ns tindrà en compte** i, per tant, **se'ns ignorarà**.

ACTIVITAT GRUPAL

Analitzem diferents àmbits de la societat amb mirada de gènere.

EN L'ESPORT

Sabíeu que a la Copa del Rei, i seguint les normes de la Reial Federació Espanyola de Futbol, **els homes de l'equip vencedor van guanyar un milió d'euros**, mentre que les dones, per haver guanyat la Copa de la Reina, **no van tenir compensació monetària**?

Per grups, feu una anàlisi breu dels continguts sexistes que apareixen als diaris que tingueu a l'abast. Pautes per a l'anàlisi:

- ✓ Com ocupen l'espai dones i homes?
- ✓ En quins apartats apareixen majoritàriament dones i homes?
- ✓ Quins atributs, característiques o creences descriuen dones i homes? A quins estereotips fan referència?
- ✓ En quin moment s'al·ludeix a aspectes associats tradicionalment al gènere femení tals com la cura de les persones, les emocions o la naturalesa? Quin valor/reconeixement reben?

EN LA POLÍTICA

Quantes presidentes han tingut Catalunya, Espanya, França, Alemanya, els Estats Units... al llarg de la història?

En els darrers anys s'han organitzat unes quantes eleccions. De quin gènere han estat majoritàriament els candidats de cada partit polític a la presidència?

Guia realitzada per:

Idea i redacció de continguts:

Cristina Vila Peñuelas, tècnica d'igualtat de l'Ajuntament de Girona

Àrea de Drets Socials i Cooperació - Dones, Feminisme i Diversitat Sexual
Àrea de Drets de les Persones/Regidoria d'Educació

Amb la col·laboració de:

Diputació de Girona

Disseny realitzat per:

wacamole
disseny & creativitat